

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового господарства
Протокол № 7 від 11.06.2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Лісове підприємництво

Галузь знань _____ 20 – Аграрні науки та продовольство

Спеціальність _____ 205 – Лісове господарство

Освітня програма _____ Лісове господарство

ННІ _____ лісового і садово-паркового господарства

Розробники: _____ к.с.-г.н., доцент Домашовець Г.С., к.с.-г.н. Хань Є.Ю
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Лісове підприємництво – навчальна дисципліна, що вивчає теоретичні основи та практичні інструменти організації підприємницької діяльності у лісогосподарській галузі. Програма забезпечує формування компетентностей щодо створення власної справи, розробки бізнес-планів, застосування менеджменту та маркетингу для лісогосподарських підприємств, включаючи лісопромисловий сектор, з акцентом на сталому використанні лісових ресурсів та дотриманні природоохоронного законодавства. Дисципліна є вибірковою.

Лісове підприємництво

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Освітня програма	Лісове господарство	
Спеціальність	205 Лісове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
Рік підготовки	4	3
Семестр	8	6
Лекційні заняття	13 год	6 год
Практичні заняття	26 год	6 год
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	81 год	108 год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета. З переходом економіки України до ринку зростають вимоги до економічної підготовки спеціалістів. Вивчення навчальних матеріалів дисципліни сприяє отриманню майбутніми бакалаврами Лісового господарства відповідного рівня теоретичних знань, формування і розвиток спеціальних вмінь, практичних навичок вирішення актуальних питань організації і функціонування підприємницької діяльності, основних рис підприємця, а також практичних вмінь і навичок щодо механізму організації власної справи, оволодінні методикою аналізу політики підприємства, ризиків, що супроводжують підприємництво, шляхів їх уникнення.

За своєю економічною природою підприємницька діяльність – це економічні відносини, що виникають між людьми з приводу організації власної справи, виробництва, їх функціонування з метою отримання прибутку.

Підприємництво є однією з головних складових ринкової системи господарювання. На нього покладено розв'язання таких важливих економічних і соціальних завдань, як насичення національного ринку різноманітними благами, розв'язання проблеми зайнятості населення та сприяння становленню середнього класу, розвиток конкуренції, формування господарської культури тощо.

Метою вивчення дисципліни «Лісове підприємництво» є формування системи базових знань із організації, функціонування та правового регулювання підприємницької діяльності, а відтак формування підприємницького мислення. Курс спрямовано на ознайомлення з історичними передумовами виникнення підприємництва та з його розвитком у суверенній Україні, з поглядами на підприємництво провідних українських і зарубіжних вчених-економістів, на оволодіння теоретичними навичками з організації та управління власною справою, на вміння використовувати інструментарій менеджменту та маркетингу у підприємницькій діяльності.

Предметом дисципліни є вивчення та дослідження закономірностей організації та розвитку підприємницької діяльності, законів та принципів функціонування підприємств, ролі підприємництва у розвитку економічно-соціального, науково-технічного та інноваційного розвитку країни.

Для досягнення поставленої мети у дисципліні поставлені такі основні завдання:

- з'ясувати місце дисципліни у навчальному процесі, розкрити її основну мету та визначити основні категорії підприємництва;
- дати чітке уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва;
- ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами;
- сформулювати у студентів цілісне бачення проблем підприємницької діяльності;
- озброїти студентів навичками і вміннями, необхідними для організації власної справи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- роль та значення підприємницької діяльності для розвитку суспільного виробництва, особливості підприємництва в Україні;
- законодавчу базу, що регулює розвиток підприємництва в Україні;
- особливості підприємницької діяльності в сфері лісового господарства;
- принципи та ціннісні аспекти лісового підприємництва в Україні;
- типи ситуацій ділового спілкування та відповідні їм правила поведінки;
- особливості міжнародного підприємництва та основи міжкультурної комунікації;
- значення провідних напрямів та професій у підприємницькій діяльності;
- механізм створення власної справи, методику складання бізнес-плану й аналіз діяльності підприємств.

вміти:

- знайти сферу підприємницької діяльності,
- організувати власну справу,
- підготувати засновницькі документи,
- розробити бізнес-план,
- мінімізувати ризики при прийнятті підприємницьких рішень,
- створювати умови для збереження підприємницької таємниці,
- визначати вплив етичних регуляторів на поведінку та ефективність суб'єктів бізнесу,
- аналізувати фінансову діяльність підприємництва.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

загальні компетентності:

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальних (фахових) компетентностей:

СК 9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуде певні програмні результати навчання, а саме:

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН 5. Вибирати комплекс необхідних природничо-наукових знань та професійної інформації для вирішення питань майбутньої фахової діяльності.

ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН 12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	пр	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовний модуль 1. Підприємництво як форма господарювання									
Тема 1. Сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	1	16	2	4	10	16	1	1	14
Тема 2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності	1	17	2	4	11	17	1	1	15
Тема 3. Мале підприємництво в Україні	1	17	2	4	11	17	1	1	15
Тема 4. Міжнародне підприємництво	1	13	1	4	8	13			13
Разом за змістовним модулем 1	4	63	7	16	40	63	3	3	57
Змістовний модуль 2. Організація і регулювання підприємницької діяльності									
Тема 5. Механізм створення власної справи	1	20	2	4	14	20	1	1	18
Тема 6. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності	1	18	2	3	13	18	1	1	16
Тема 7. Фінансування і оподаткування підприємницької діяльності	1	19	2	3	14	19	1	1	17
Разом за змістовним модулем 2	3	57	6	10	41	57	3	3	51
Усього годин		120	13	26	81	120	6	6	108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Підприємництво як форма господарювання		
11	Тема лекційного заняття 1. Сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні <i>Історія розвитку, теорії та концепції підприємництва, його роль в економічному розвитку країни та основні тенденції розвитку в Україні</i>	2
22	Тема лекційного заняття 2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності <i>Поняття підприємства, його види, об'єднання, господарські товариства та інноваційне підприємництво</i>	2
33	Тема лекційного заняття 3. Мале підприємництво в Україні <i>Сутність, функції та розвиток малого підприємництва, оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності</i>	2
44	Тема лекційного заняття 4. Міжнародне підприємництво <i>Форми міжнародної підприємницької діяльності та міжнародне співробітництво підприємств лісового господарства</i>	1
Змістовний модуль 2. Організація і регулювання підприємницької діяльності		
55	Тема лекційного заняття 5. Механізм створення власної справи у лісовому господарстві <i>Етапи створення підприємства, засновницькі документи, державна реєстрація та ліцензування підприємницької діяльності</i>	4
66	Тема лекційного заняття 6. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності <i>Принципи та функції менеджменту, організаційні структури управління, маркетингові стратегії та роль реклами</i>	2
77	Тема лекційного заняття 7. Фінансування і оподаткування підприємницької діяльності <i>Планування, джерела фінансування підприємництва та особливості оподаткування в Україні</i>	2
	Всього годин	15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	4
2	Власна лісівнича справа	4
3	Міжнародне підприємництво	4
4	Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності	3
5	Фінансування і оподаткування підприємницької діяльності	3
6	Застосування фінансового аналізу для оцінювання інвестиційного проекту	4
7	Методи визначення безбитковості виробництва	4
Разом		26

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правові та еколого-економічні засади ведення підприємницької діяльності у сфері лісового господарства на основі вивчення законодавства України.	8
2	Власна лісівнича справа	8
3	Розробка установчих документів для створення суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи	8
4	Розробка установчих документів для створення суб'єкта підприємницької діяльності – юридичної особи	8
5	Застосування фінансового аналізу для оцінювання інвестиційного проекту	8
6	Методи визначення безбитковості виробництва	8
7	Розробка комерційної ідеї	8
8	Розробка і реєстрація знака для товарів і послуг	8
9	Методика бенчмаркінгу у системі планування діяльності підприємства	8
10	Експертна діагностика фінансово-господарського стану лісгосподарського підприємства.	9
Разом		81

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

усне опитування;
захист лабораторних/практичних робіт;
модульні тести;
співбесіда;
екзамен

7. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Лісове підприємництво» використовуються такі методи:

- 1) словесний метод (бесіда, лекція; навчальні дискусії, співбесіда тощо);
- 2) практичний метод (практичні заняття, аналіз життєвих ситуацій);
- 3) наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- 4) робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування);
- 5) відеометод (дистанційні, мультимедійні матеріали електронного навчального курсу);
- 6) самостійна робота (виконання завдань);
- 7) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1 Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Підприємництво як форма господарювання		
1. Сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи (неформальна онлайн освіта на основі МВОК)	ПРН04 Знати термінологію, роль та значення підприємницької діяльності для розвитку суспільного виробництва, особливості підприємництва в Україні, законодавчу базу, що регулює розвиток лісового підприємництва в Україні, види підприємств за основними класифікаційними ознаками; вміти пояснювати концепції підприємств; аналізувати форми підприємницької діяльності.	10 5
2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності Тестування за темою Виконання практичних робіт Виконання самостійної роботи (неформальна онлайн освіта на основі МВОК)	ПРН12 Знати термінологію, основні організаційно-правові форми господарювання суб'єктів підприємництва та їх характеристику, порядок їх створення, управління, обсяг прав та відповідальності. Вміти аналізувати взаємозв'язок і взаємодію складових системи управління; обґрунтовувати напрямки вдосконалення організаційної структури управління підприємством, формулювати місію та цілі підприємства; визначати функції та напрямки діяльності підприємств лісового господарства.	5 10 5
3. Мале підприємництво в Україні Тестування за темою Виконання практичної роботи Виконання самостійної роботи (неформальна онлайн освіта на основі МВОК)	ПРН05 Знати термінологію, сутність, функції та розвиток малого підприємництва в Україні. Основні етапи проведення комплексного економічного аналізу результатів діяльності підприємства. Економічна ефективність виробничого підприємства та типовий взаємозв'язок між його складовими. Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності малого підприємництва в Україні.	5 10 5

4. Міжнародне підприємництво	ПРН08 Знати термінологію, сутність та характеристику міжнародного підприємництва, розвиток та форми міжнародної підприємницької діяльності, глобалізація міжнародного підприємництва. Вміти аналізувати взаємозв'язок і взаємодію складових системи управління; визначати функції та напрямки діяльності міжнародного співробітництва підприємств лісового господарства.	5 10 5
Модуль 2. Організація і регулювання підприємницької діяльності		
5. Механізм створення власної справи у лісовому господарстві	ПРН05, ПРН07 Знати термінології, законодавчу базу, що регулює створення та діяльність лісогосподарських підприємств в Україні, особливості створення нових підприємств у перехідний період ринкової економіки. Здійснення процедури державної реєстрації підприємства. Порядок і умови реєстрації підприємства лісового господарства, система реєстрації новоствореного підприємства. Документи, які потрібно подавати в місцеву держадміністрацію про створення нового підприємства. Шляхи припинення підприємницької діяльності.	5 25 5
6. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності	ПРН08, ПРН16 Здатність управляти бізнес процесами організації та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління, демонструвати здатність самостійного прийняття рішень, розробляти достатню кількість альтернативних варіантів, обирати оптимальні рішення та нести відповідальність за їх реалізацію	5 10 5
7. Фінансування і оподаткування підприємницької діяльності	ПРН07, ПРН08 Знати термінологію. Вміти аналізувати та оцінювати фінансовий стан підприємства, оподаткування підприємств лісового господарства, особливості спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, порядок та умови переходу на єдиний податок., порядок нарахування та сплати єдиного податку.	5 10 5
Навчальна робота		70
Екзамен		30
Всього за курс		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Дедлайни встановлені в ЕНК у кожному з завдань. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час виконання практичних та самостійних робіт, тестування та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній онлайн режимі за погодженням із директором інституту)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Лісове підприємництво: електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України Elearn.nubip.edu.ua) <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1370>

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Сотник І. М., Таранюк Л. М. (ред.). Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
2. Валінкевич Н. В. (ред.). Основи підприємництва : підручник. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
3. Марченко В. М., Тульчинська С. О., Макалюк І. В. та ін. Основи підприємницької діяльності : підручник. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022.
4. Воронкова В. Г., Белінченко А. Г., Желябін В. О., Ажажа М. А. Основи підприємництва: теорія і практикум : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2023. 455 с.
5. Педько А. Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 168 с.
6. Гой І. В., Смелянська Т. П. Підприємництво : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2017. 368 с.
7. Варналій З. С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р. Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
8. Панченко С. В., Дикань В. Л., Шраменко О. В. та ін. Підприємництво : підручник : у 2 ч. Ч. 1. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 241 с.

Допоміжні:

1. Шепель Т. В., Комліченко О. О., Живець А. М. Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. Олді+, 2022. 308 с.
2. Мельников А. М. (ред.). Основи підприємництва : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2023. 200 с.
3. Балановська Т. І., Троян А. В. Управління бізнесом : навч. посіб. Київ : НУБіП України, 2019. 401 с.
4. Варналій З. С., Васильців Т. Г., Іляш О. І. та ін. Економічна безпека суб'єктів підприємництва : підручник. Чернівці : Технодрук, 2020. 458 с.
5. Доброва Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу : навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2018. 305 с.

6. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (ред.). Економіка і бізнес : підручник. Суми : СумДУ, 2021.
7. Klemperer W. D., Bullard S. H., Grado S. C. et al. Forest Resource Economics and Finance. 2nd ed. Nacogdoches, TX : SFA University Press, 2022. 617 p.
8. Hetemäki L., Kangas J., Peltola H. (Eds.). Forest Bioeconomy and Climate Change. Cham : Springer, 2022. 257 p. (Open Access).
9. Bettinger P., Boston K., Siry J. P., Grebner D. L. Forest Management and Planning. 2nd ed. London : Academic Press, 2017. 362 p.
10. Kuratko D. F. Entrepreneurship: Theory, Process, Practice. 12th ed. Boston : Cengage Learning, 2024. 512 p.
11. Scarborough N. M., Cornwall J. R. Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management. 9th ed. New York : Pearson, 2019. 648 p.

Законодавство у сфері підприємницької діяльності та лісового господарства

1. Конституція України
2. Цивільний кодекс України
3. Податковий кодекс України
4. Лісовий кодекс України
5. Закон України «Про підприємництво»
6. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX
7. ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»
8. ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності»
9. ЗУ «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
10. ЗУ «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»
11. ЗУ «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»
12. ЗУ «Про господарські товариства»
13. ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції»
14. ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів» від 20.06.2022 № 2321-IX
15. Розпорядження КМУ «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року» від 29.12.2021 № 1777-р
16. Постанова КМУ «Деякі питання реформування управління лісової галузі» від 07.09.2022 № 1003